

25.9.2007

Dnro 1513/4/05

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Ulla-Maija Lindström

TUOTEVALVONTAKESKUKSEN VIRKAMIEHEN TOIMINTA YKSITYISENÄ OIKEUDENKÄYNTIASIAMIEHENÄ

1 KANTELU

Yhdistys pyysi 16.5.2005 päivätyssä kantelukirjoituksessaan eduskunnan oikeusasiamiestä tutkimaan Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen (Tuotevalvontakeskuksen) ylitarkastajan ja hänen esimiestensä menettelyn tämän toimiessa käräjäoikeuden ratkaistavana olleessa kunnianloukkausasiassa viraston ylijohdajan ja lupapäällikön asiamiehenä. Ylitarkastaja oli ilmoittanut oikeudessa, että hän ei toiminut oikeudenkäyntiasiamiehenä Tuotevalvontakeskuksen virkamiehenä vaan yksityisesti. Kuitenkin hän esiintyi ulkoisten tunnusmerkkien perusteella Tuotevalvontakeskuksen virkamiehenä. Myös laatimassaan kirjelmässä ylitarkastaja loi kuvan siitä, että Tuotevalvontakeskus olisi osallinen asiassa ja hän esiintyisi virkamiehen ominaisuudessa viraston edustajana. Yhdistys piti arveluttavana sitä, että virkamies yksityisessä asianajoluonteisessa toiminnassaan käytti virkatitteliään sekä julkisen sektorin työnantajansa nimeä ja leimaa sekä julkisen sektorin työnantajansa laitteita. Yhdistys viittasi valtion virkamieslain 15 ja 18 §:n säännöksiin. Yhdistys katsoi, että toimivaltakysymyksiä hämärtävällä esiintymisellä saattoi olla myös käräjäoikeutta hämäävä vaikutus. Tältä osin yhdistys viittasi rikoslain 16 luvun 9 §:n säännökseen virkavallan anastuksesta.

2.1 Tapahtumat

Eräässä anniskelulupa-asiassa asianosaisina olleet henkilöt tekivät 4.8.2003 tutkintapyynnön poliisille. He epäilivät, että Tuotevalvontakeskuksen ylijohdaja, lupapäällikkö ja ylitarkastaja olivat syyllistyneet muun ohella törkeään kunnianloukkaukseen, törkeään virka-aseman väärinkäyttöön ja virkavelvollisuuden rikkomiseen. Tutkintapyynnön mukaan epäillyt olivat anniskeluluvan peruuttamista koskevassa asiassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle 1.8.2002 antamassaan lausunnossa esittäneet asianomistajista loukkaavia ja vahingollisia perättömiä väitteitä. Helsingin kihlakunnan poliisilaitos jätti 20.5.2004 tekemällään päätöksellä esitutinnan toimittamatta, koska ilmoitustietojen perusteella ei ollut syytä epäillä rikosta.

Tutkintapyyntöön tehneet pyysivät 12.7.2004 päivätyssä kirjelmässään Helsingin käräjäoikeudelle, että Tuotevalvontakeskuksen ylijohtaja ja lupapäällikkö haastetaan vastaamaan 1.8.2002 tehdystä törkeästä kunnianloukkauksesta tai ainakin kunnianloukkauksesta. Kantajien mukaan ylijohtaja ja lupapäällikkö olivat korkeimmalle hallinto-oikeudelle erään yhtiön anniskeluluvan peruuttamista koskevassa asiassa 1.8.2002 antamassaan lausunnossa esittäneet valheellisen tiedon, jonka mukaan jutun kantajat olisivat syyllistyneet luvattomaan anniskeluun.

Ylijohtaja ja lupapäällikkö vastasivat rangaistusvaatimukseen 17.8.2004 päivätyllä kirjelmällä. Kirjelmä oli laadittu Tuotevalvontakeskuksen tunnuksin varustetuille asiapaperille ja sen laatija oli alkoholi-osaston ylitarkastaja. Kirjelmän mukaan prosessiosoite oli Tuotevalvontakeskus, PL 210, 00531 Helsinki.

Helsingin käräjäoikeus katsoi 2.5.2005 päivätyssä tuomiossaan, että asiassa oli jäänyt näyttämättä, että ylijohtaja ja lupapäällikkö olisivat syyllistyneet siihen rikokseen, josta asianomistajat olivat vaatineet heille rangaistusta. Koska kantajat olivat hävinneet asian, he olivat velvollisia korvaamaan ylijohtajan ja lupapäällikön oikeudenkäyntikulut. Tuomion mukaan ylijohtajan ja lupapäällikön avustaja oli ilmoittanut, että avustaminen ei ollut hänen virkatyötään. Sen vuoksi ylijohtajalla ja lupapäälliköllä oli oikeus saada korvaus avustajan laskuun perustuvista kuluista. Laskusta ilmenevät toimet olivat tuomion mukaan tarpeellisia asian hoitamiseksi ja niistä veloitetut hinnat kohtuullisia.

Avustajan esittämän laskun mukaan kantajat olivat maksavia ylijohtajalle ja lupapäällikölle oikeudenkäyntikuluina yhteensä 2 400 euroa. Summa koostui erilaisista toimenpiteistä, joihin oli laskun mukaan kulunut aikaa yhteensä 30 tuntia. Erikseen veloitettiin vielä suullinen valmisteluistunto, neuvottelu ja asian pääkäsittely.

Kantajat ilmoittivat tyytymättömyytensä tuomioon. Helsingin hovioikeus katsoi 3.11.2005 antamallaan tuomiolla ratkaisusta ilmenevin perustein, ettei asiassa ollut näytetty, että lupapäällikkö ja ylijohtaja olisivat hallinnollisen lupa-asian käsittelyn yhteydessä 1.8.2002 esittäneet valheellista tietoa. Heidän ei siten näytetty syyllistyneen heidän viakseen väitettyyn kunnianloukkaukseen tai törkeään kunnianloukkaukseen. Käräjäoikeuden tuomion muuttamiseen ei hovioikeuden mukaan ollut aihetta.

Korkein oikeus eväsi 19.4.2006 tekemällään päätöksellä asianomistajien hakeman valitusluvan. Hovioikeuden tuomio jäi siis pysyväksi.

2.2

Selvitykset ja lausunnot

Ylitarkastajan selvityksen 4.7.2005 mukaan hän oli lausunut käräjäoikeudessa, että hän oli hoitanut oikeudenkäyntiavustajan tehtävän virkaansa kuulumattomana yksityishenkilönä kylläkin virka-aikana ja viraston välineillä. Ylitarkastaja oli sopinut työnantajansa ja esimiehensä kanssa, että hän korvaa kaikki ne kulut, jotka rikosasian hoitaminen aiheuttaa hänen työnantajalleen. Ylitarkastaja oli siis

toiminut esimiehensä luvalla. Oikeudenkäyntiavustajana toimiessaan ylitarkastaja ei millään tavoin käyttänyt hyväksi virka-asemaansa eikä hän toiminut tehtävää hoitaessaan virkamiehenä. Käräjäoikeus totesi tuomiossaan, että ylitarkastaja toimi ilmoittamassaan roolissa ja määräsi vastapuolen korvaamaan hänen päämiestensä oikeudenkäyntikulut.

Ylitarkastaja totesi selvityksessään, että Helsingin käräjäoikeudessa käsitellyllä rikosasialla ei ollut tosiasiallisesti mitään tekemistä Tuotevalvontakeskuksen virkatehtävien kanssa. Asianomistajien nostama kanne viraston ylijohtajaa ja lupapäällikköä vastaan oli yksittäisten kansalaisten nostama rikoskanne, jolla ei ollut mitään tekemistä viraston toimien kanssa. Oikeudenkäynnissä ylitarkastajan edustamat ja avustamat henkilöt halusivat hänen hoitavan jutun, koska hän oli heille tuttu ja he tiesivät hänen pitkän asianajokokemuksen. Hoitaessaan asiaa ylitarkastaja ei vaarantanut asemaansa virkamiehenä eikä hän myöskään asettanut luottamustaan kyseenalaiseksi eikä siihen edes ollut mahdollisuutta.

Ylijohtaja totesi selvityksessään 18.8.2005, että haastemies toimitti 21.7.2004 hänelle ja lupapäällikölle Tuotevalvontakeskuksen osoitteeseen osoitetut haasteet tiedoksi. Alkoholiosaston osastopäällikkö antoi normaalissa järjestyksessä viraston työjärjestyksen mukaisesti oikeudenkäynnin valmistelutyön ennen virkamiesuraansa asianajotutkinnon suorittaneelle alkoholihallinto-osaston ylitarkastajalle. Osastopäällikkö katsoi, että ylitarkastaja voi edustaa Tuotevalvontakeskuksen virkamiehiä virkatyönään. Asia kirjattiin sittemmin Tuotevalvontakeskuksen diaariin.

Ylijohtajan selvityksen mukaan hän oli haastettuna ja oikeudenkäynnissä syytteisiin vastaamassa yhdessä lupapäällikön kanssa lupa-asian yhteydessä heidän antamansa lausunnon johdosta asianomistajien rikosoikeudellisten tulkintojen perusteella. Ylijohtajan johtama Tuotevalvontakeskus ei virastona ollut asiassa haastettuna tai muuten asianosaisena. Virallisella syyttäjällä ei ollut asiassa vaatimuksia.

Ylijohtajan mukaan Helsingin käräjäoikeudessa ei ollut kyse Tuotevalvontakeskukselle kuuluvan julkisen vallan käytöstä eikä sen toimivaltaan kuuluvasta lupamenettelystä, vaan siellä oli tutkittu asianomistajien henkilökohtaisten käsitysten perusteella nostamia syyteitä törkeästä kunnianloukkauksesta. Ylitarkastajan tehtävänä oli valvoa tässä asiassa ylijohtajan ja lupapäällikön etua ja huolehtia heidän osaltaan oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä. Tehtävä oli henkilökohtainen, luottamuksellinen ja edellytti kanteen asiasisällön tuntemuksen lisäksi asianajokokemusta.

Tätä taustaa vasten ja ylijohtajan oman kokemuksen perusteella virastolle tarkoituksenmukaisen julkisuuskuvan pitämiseksi erillään yksityisen rikosasian käsittelystä päädyttiin prosessin edellyttämän työn luonteen sekä laadun yksilöidyttyä ylitarkastajan kanssa sovittuun menettelyyn. Sen mukaisesti ylitarkastaja hoiti esiintymisen oikeudenkäynnissä siihen liittyvine valmistelutöineen oman toimensa ohella ylijohtajan ja lupapäällikön valtuuttamana asiamiehenä. Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 1 §:n mukaan ylijohtajalla oli oikeus järjestää itselleen asianmukainen ja tarpeelliseksi katsomansa puolustus.

Selvityksen mukaan käräjäoikeus tuomiossaan 2.5.2005 totesi jääneen näyttämättä, että ylijohdaja olisi syyllistynyt rikokseen, josta asianomistajat olivat vaatineet rangaistusta. Asiamiehen esteellisyyden osalta käräjäoikeus oli tutkinut asian salliessaan ylitarkastajan esiintymisen ylijohdajan ja lupapäällikön asiamiehenä. Asiamiehen yleiset ja erityiset kelpoisuusehdot ovat ehdottomia ja tuomioistuimen on viran puolesta evättävä asiamieheltä esiintymisoikeus jutussa, jos jonkin kelpoisuusehdon katsotaan puuttuvan. Oikeudenkäyntikuluja tuomitessaan käräjäoikeus lisäksi piti asiamiehen toimia tarpeellisina asian hoitamiseksi sekä niistä veloitettuja hintoja kohtuullisina.

Ylijohdaja totesi, että ylitarkastaja oli esiintyessään oikeudessa ja kirjelmässään luonnollisesti joutunut kuvaamaan oikeudelle Tuotevalvontakeskuksen toimenpiteitä hallintoviranomaisena aivan kuten kuka tahansa asiamies olisi menetellyt oikeudenkäynnissä. Ylijohdaja katsoi, että hänen antamansa toimeksianto ei ollut ristiriidassa oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 3 §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla ylitarkastajan virkavelvollisuuden kanssa eikä hän myöskään ollut asiassa saman luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoittamalla tavalla esteellinen tai toiminut työnantajansa tietämättä virkamieslain 18 §:ssä säädettyjen velvollisuuksiensa tai muutoin virkamieslain 15 §:n vastaisesti.

Asianomistajat tuomittiin korvaamaan ylijohdajalle ja lupapäällikölle jutusta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut käräjäoikeudelle esitetyn laskun mukaisesti 2 400 eurolla. Ylijohdajan mukaan sen lisäksi, että oikeudenkäyntikulujen tuomitsemisella on paitsi tarkoitus kattaa toiselle osapuolelle aiheutuneet kustannukset, niillä on myös aiheettomia oikeudenkäyntejä ennaltaehkäisevä merkityksensä. Ylijohdajan ylitarkastajalle antaman asiamiestoimeksiannon sisältöön kuului lisäksi olennaisena elementtinä, että käräjäoikeuden tuomitsemilla oikeudenkäyntikuluilla korvattiin vastaavasti ylitarkastajan virka-ajan ja Tuotevalvontakeskuksen muiden resurssien käytöstä asiassa aiheutuneet kulut lyhentymättömästi virastolle.

Ylijohdajan mukaan hänen ja lupapäällikön asiamiehenä toimineen virkamiehen virka-ajan käytön suhteen oli toimittu hänen harkintansa mukaan viraston kannalta tarkoituksenmukaiseksi katsottavalla tavalla. Tuotevalvontakeskuksessa ei ollut juuri tämän luonteiseen tapaukseen soveltuvaa virkamiehen sivutoimia koskevaa, yleisesti noudatettavaa sääntelyä tarkentavaa sisäistä ohjeistusta, esimerkiksi virkatehtäviin suoranaisesti ja välittömästi liittymättömän toimeksiannon sisällön yksilöimisestä kirjallisessa muodossa ja siihen mahdollisesti käytettävien viraston resurssien kirjaamiskäytännöstä.

Ylijohdajan mukaan virastossa noudatettavien menettelytapojen tarkempaan ohjeistukseen tullaan kiinnittämään sisäisten prosessinkuvauksien valmistelutyössä asian edellyttämää huomiota. Analogiaa voitaneen hakea menettelystä, jossa virkamies esiintyy viraston ajalla, mutta välittömästi viranhoitoon kuulumattomissa asiantuntijaluonnoitsijan tehtävissä. Tehtävässä virkamies käyttää omaa erityisosaamistaan sekä virastossa hankittua asiantuntemusta. Viraston käytäntö on, kuten valtionhallinnossa lienee laajemminkin, että tilaajan suorittaessa virkamiehelle tämän palveluksista yleisen käytännön mukaisen palkkion, virkamies vastaavasti tilittää palkkion virastolle

korvaukseksi tehtävään käyttämästään työajasta. Sivutoimi-ilmoituksen muodollista kirjaamista yksittäisestä, kertaluonteisesta toimesta ei käytännössä ole aina edellytetty.

Asiassa ei ylläjohtajan mielestä ole toimittu virkamieslainsäädännön tai hyvän hallinnon periaatteiden suhteen moitittavasti. Menettelyn lainmukaisuus oikeudenkäynnin osalta on tutkittu tuomioistuimessa.

Lupapäällikön selvityksen 3.5.2007 mukaan hän oli haastettuna kunnianloukkausasiassa virastossa käsitellyssä lupa-asian yhteydessä antamansa lausunnon johdosta yksityisten asianomistajien rikosoikeudellisten tulkintojen perusteella. Lupapäällikkö antoi valtakirjan ylitarkastajalle toimia hänen oikeudenkäyntiavustajanaan, vaikka hän oli myös itse läsnä Helsingin käräjäoikeuden käsittelyssä. Ylläjohtaja oli sopinut ylitarkastajan kanssa mainitun tehtävän vaatimasta ajankäytöstä eikä lupapäällikkö ollut siltä osin asiassa mukana.

Selvityksen mukaan ylitarkastaja joutui perimään käräjäoikeuden määräämät oikeudenkäyntikulut ulosottoimin ja ne maksettiin aikanaan hänen yksityisen tilinsä kautta. Selvityksen liitteenä oli jäljennös laskusta 12.7.2006, jolla Tuotevalvontakeskus laskutti ylitarkastajaa virka-ajan käytöstä. Laskun mukaan tuntipalkka ylitarkastajana oli oikeudenkäynnin aikana 23,50 – 24 euroa tunti. Asiaan hoitoon käytettiin ylitarkastajan virkaan kuuluvaa työaikaa 23 tuntia. Korvattava määrä oli näin laskettuna 690 euroa. Laskun merkintöjen mukaan maksu kirjattiin viraston kirjanpitoon 14.7.2006.

Tuotevalvontakeskuksen osastopäällikkö totesi selvityksessään 8.8.2005 muun ohella, että viraston ylin johto oli voinut virkamiehen työajan käytön suhteen toteuttaa sille kuuluvaa työjohto-oikeuttaan ja sallia asiamiestoimeksiannon suorittamisen viraston kannalta tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Asiassa ei osastopäällikön mielestä toimittu lainvastaaisesti eikä hän näin muodoin laiminlyönyt hänelle osastopäällikkönä ja ylitarkastajan esimiehenä kuuluvaa valvontavelvollisuutta.

Tuotevalvontakeskus totesi selvityksessään 19.8.2005 muun ohella, että ylitarkastaja oli ollut asian valmistelevana virkamiehenä mukana Tuotevalvontakeskuksessa vireillä olleessa anniskelulupaprosessissa, jossa kunnianloukkauksesta syytetty viraston virkamiehiä vastaan ajaneet asianomistajat olivat asianosaisia. Oikeudenkäynnissä Helsingin käräjäoikeudessa ei ollut kyse samasta asiasta kuin hallintomenettelyssä Tuotevalvontakeskuksessa. Käräjäoikeudessa tutkittiin asianomistajien henkilökohtaisten käsitysten perusteella Tuotevalvontakeskuksen virkamiehiä vastaan nostama syyte. Oikeudenkäynnissä olivat vastaamassa henkilökohtaisesti ylitarkastaja ja lupapäällikkö. Käräjäoikeudessa ei ollut enää kysymys Tuotevalvontakeskukselle kuuluvan julkisen vallan käytöstä tai sen toimivaltaan kuuluvasta lupamenettelystä, vaan virkamiehen lausuman rikosoikeudellisesta arvioinnista asiassa, jossa syyttäjä ei ollut esittänyt vaatimuksia.

Ylitarkastaja oli oikeudelle toimittamassaan kirjelmässä ja esiintyessään asiamiehenä tuonut esiin oikeudenkäynnin kohteena olleen hallintoprosessin käsittelyvaiheita hänen päämiestensä kannalta. Muodollisesti ottaen viraston tunnuksilla varustetun kirjepaperin käyttö oikeudelle esitetystä asiakirjassa oli ajattelematonta. Kysymys ei kuitenkaan ollut kantelukirjelmässä viitatusta virka-aseman väärinkäytöstä tai jopa virkavallan anastuksesta. Myöskään ylitarkastajan tittelin käyttö ei sinällään ollut osoitus laittomuudesta, koska se osoitti asiamiehen ammattipätevyyttä, samalla tavoin kuin esimerkiksi varatuomarin arvo.

Viraston ylin johto oli virkamiehen työajan käytön suhteen toteuttanut asiassa sille kuuluvaa työnjohdollista direktio-oikeuttaan viraston kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla, koska virasto ei ollut muodollisesti asianosaisena prosessissa ja tehtävä toisaalta edellytti erityisasiantuntemusta asianajosta. Ylitarkastajan ylijohdajalta ja lupapäälliköltä saaman asiamiestoimeksiannon sisältöön kuului saadun selvityksen mukaan, että Helsingin käräjäoikeuden tuomitsemilla ja asianomistajilta mahdollisesti saatavilla oikeudenkäyntikuluilla korvataan vastaavasti ylitarkastajan virka-ajan ja Tuotevalvontakeskuksen muiden resurssien käytöstä aiheutuneet kulut lyhentymättömästi virastolle. Asiassa ei syyllistytty virkamieslain 15 §:n ja 18 §:n menettelyyn. Selvityksessä viitataan myös sisäisten toimintaohjeiden valmisteluun. Ohjeissa muun ohella määritetään virastossa virkamiehen sivutoimien osalta noudatettavat menettelytavat.

Sosiaali- ja terveysministeriö esitti lausunnossaan 24.8.2005 yleisenä arviona, että asiassa oli tehty toimenpiteitä, joita voidaan jälkikäteen arvioiden joissakin suhteissa kritisoida. Virasto oli selvitysten jälkeen kuitenkin laatinut tarpeelliset ohjeet vastaavanlaisten tilanteiden varalta. Asian tässä vaiheessa ministeriö piti näitä toimenpiteitä riittävinä.

3

RATKAISU

3.1

Oikeusohjeet

Yleistä lainsäädäntöä

Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Hallintolain 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista. Niihin kuuluvat lain 6 §:ssä säädetyt hallinnon oikeusperiaatteet. Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava

puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Pykälän 2 momentin mukaan virkamiehen on käytäydtyvä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla.

Lain 15 §:n mukaan virkamies ei saa vaatia, hyväksyä tai ottaa vastaan taloudellista tai muuta etua, jos se voi heikentää luottamusta virkamieheen taikka viranomaiseen.

Lain 18 §:n 1 momentin mukaan virkamies ei saa ottaa vastaan eikä pitää sivutointa, joka edellyttää työajan käyttämistä sivutoimeen kuuluvien tehtävien hoitamiseen, ellei asianomainen viranomaisen hakemuksesta myönnä hänelle siihen lupaa. Tuomari tai tuomioistuimen esittelijä ei saa ottaa vastaan tai pitää mitään sivutointa, ellei tuomioistuin hakemuksesta myönnä siihen lupaa. Sivutoimilupa voidaan antaa myös määräajaksi ja rajoitettuna. Sivutoimilupa voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä. Pykälän 2 momentin mukaan harkittaessa sivutoimiluvan myöntämistä on otettava huomioon, että virkamies ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muutenkaan haitata tehtävän asianmukaista hoitamista taikka kilpailevana toimintana ilmeisesti vahingoittaa työnantajaa.

Oikeudenkäymiskaaren 15 luvussa säädetään oikeudenkäyntiasiamiehestä. Luvun 3 §:n 1 momentin mukaan virkamies älköön olko asiamiehenä tai avustajana oikeudenkäynnissä, jos se on vastoin hänen virkavelvollisuuttaan. Pykälän 3 momentin mukaan asiamiehenä tai avustajana ei saa myöskään toimia se, joka on osallistunut asian käsittelyyn tuomioistuimen jäsenenä, esittelijänä tai pöytäkirjanpitäjänä taikka ollut siinä vastapuolen asiamiehenä tai avustajana.

Tuotevalvontakeskusta koskevia oikeusohjeita

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksesta annetun lain (1146/1994) mukaan tuotevalvontakeskuksen tehtävänä on alkoholilain, kemikaalilain ja toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain edellyttämä valvonta. Se hoitaa lisäksi ne muut tehtävät, jotka laissa tai asetuksessa taikka niiden nojalla sen tehtäväksi säädetään tai määrätään, sekä ne tehtävät, jotka sosiaali- ja terveysministeriö sille määrää.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen työjärjestyksen 2 §:n 1 momentin mukaan tuotevalvontakeskuksessa on seuraavat yksiköt 1) yleinen osasto, 2) alkoholihallinto-osasto ja 3) kemikaaliosasto.

Työjärjestyksen 6 §:n mukaan ylijohdaja johtaa Tuotevalvontakeskusta ja vastaa siitä, että viraston tehtävät hoidetaan tehokkaasti, taloudellisesti ja tuloksellisesti.

Työjärjestyksen 7 §:n 1 momentin mukaan tulosityksikön päälliköt avustavat ylijohtajaa viraston johtamisessa ja vastaavat tulostavasti johdattavakseen kuuluvan yksikön kehittämisestä ja tuloksellisuudesta. Pykälän 2 momentin mukaan tulosityksikön päällikkö laatii tulosityksikölle työjärjestyksen, jonka ylijohtaja hyväksyy.

Työjärjestyksen 14 §:n mukaan ylijohtaja ratkaisee asiat, joita ei tässä työjärjestyksessä määrätä muun virkamiehen ratkaistavaksi. Ylijohtaja voi määrätä asioita tulosityksikön päällikön tai muun virkamiehen ratkaistavaksi. Ylijohtaja voi ottaa itselleen ratkaistavaksi asian, joka muutoin olisi muun virkamiehen ratkaistava.

Työjärjestyksen 15 §:n 1 momentin mukaan tulosityksikön päällikkö päättää muun ohella tulosityksikön toiminnasta sovittuaan ylijohtajan kanssa toimintasuunnitelmassa yksikön tavoitteista (1 kohta) ja tulosityksikön toimialallaan antamasta neuvonnasta ja kannanotoista silloin, kun asia ei ole periaatteellisesti tärkeä tai laajakantoinen eikä kannanotto käsitä valituskelpoisen päätöksen tekemistä.

Viraston alkoholihallinto-osaston työjärjestyksen 5 §:n 1 momentin mukaan osastopäällikkö ohjaa ja johtaa töiden suorittamista alkoholihallinto-osastolla.

3.2

Menettelyn arviointi

3.2.1

Ylitarkastaja oikeudenkäyntiasiamiehenä

Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan virkamies älköön olko asiamiehenä tai avustajana oikeudenkäynnissä, jos se on vastoin hänen virkavelvollisuuttaan. Pykälän 3 momentin mukaan asiamiehenä tai avustajana ei saa myöskään toimia se, joka on osallistunut asian käsittelyyn tuomioistuimen jäsenenä, esittelijänä tai pöytäkirjanpitäjänä taikka ollut siinä vastapuolen asiamiehenä tai avustajana.

Oikeuskirjallisuudessa (Juha Lappalainen, Prosessioikeus, WSOY 2007, s. 349–350) on todettu, että pykälän 1 momentin säännös tarkoittanee lähinnä niitä tuomioistuin-, syyttäjä- ja ulosottolaitoksen piirissä toimivia viranhaltijoita, jotka voisivat joutua oikeudenkäyntiasioiden kanssa viran puolesta tekemisiin. Pykälän 3 momentin osalta on todettu, että roolinvaihdos kesken prosessin tuomarista asiamieheksi tai avustajaksi ei ole sallittu. Perinteisesti on myös katsottu, ettei asiamiehenä tai avustajana saa toimia sekään, joka on ollut hallintovirkamiehenä saman asian kanssa tekemisissä. Tämä tulkinta on perustunut oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 3 §:n vuodelta 1917 olleeseen aikaisempaan sanamuotoon, jonka mukaan henkilö oli esteellinen asiamieheksi mm. jos hänellä oli ollut tekemistä asiassa "viran puolesta kuvernöörin tai maistraatin luona". On katsottu (Tirkkonen: Suomen siviiliprosessioikeus I, 1974, s. 341), ettei vuonna 1958 nykyiseen asuunsa muutettu sanamuoto (kieliasu on tältä osin sama myös vuoden 2001 laissa) ole merkinnyt tässä suhteessa muutosta.

Helsingin kärjäoikeudessa oli ratkaistavana kantajien nostama kunnianloukkaussyyte. Kantajat katsoivat haastehakemuksessaan, että ylijohdaja ja lupapäällikkö olivat 1.8.2002 allekirjoittamassaan Tuotevalvontakeskuksen lausunnossa korkeimmalle hallinto-oikeudelle esittäneet valheellisen tiedon. Lausunnossa oli todettu kantajista, että anniskelutoiminnan tosiasiallisina harjoittajina tulivat jatkamaan samat henkilöt kuin aikaisemmin, jotka lausunnon seuraavan kappaleen mukaan "olivat aikaisemman toiminnan osalta laiminlyöneet jatkuvasti arvonlisä- ja muiden veroilmoitusten tekemisen sekä verojen maksamisen huomattavassa määrin sekä syyllistyneet luvattomaan anniskeluun". Tuotevalvontakeskus oli antanut kysymyksessä olevan lausuntonsa yhtiön valitukseen Tuotevalvontakeskuksen päätöksestä 8.5.2002, jolla yhtiön anniskelulupahakemus hylättiin.

Yhtiö totesi vastaselityksessään korkeimmalle hallinto-oikeudelle, että "rikosprosessi luvattomasta anniskelusta oli käynnistynyt ainoastaan ylitarkastajan aloitteesta ja intressistä. Muut viranomaiset eivät olleet Tuotevalvontakeskuksen väittämällä tavalla aktiivisia asiassa."

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi 16.4.2003 tekemällään päätöksellä yhtiön valituksen. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen asiakirjavihkon mukaan ylitarkastaja osallistui kysymyksessä olleen yhtiön anniskelulupa-asian käsittelyyn Tuotevalvontakeskuksessa. Ylitarkastaja kuuli 5.11.1999 päivätyllä kirjeellä anniskeluluvan haltijoita, teki 20.2.2001 Seinäjoen kihlakunnan poliisilaitokselle rikosilmoituksen luvattomasta anniskelujuomien anniskelusta anniskelutiloissa ja allekirjoitti yhdessä ylijohdajan kanssa Tuotevalvontakeskuksen päätöksen 1.3.2000, jolla yhtiön anniskelulupa kyseisissä tiloissa peruutettiin ja kuuli 17.4.2002 yhtiötä anniskelulupa-asia.

Ylitarkastajan tekemän rikosilmoituksen perusteella Seinäjoen poliisi kuuli muun ohella anniskeluluvan haltijoita epäiltynä alkoholipitoisen aineen välittämistä sekä ylitarkastajaa todistajana. Syyttäjä nosti asiassa syytteen ja vaati ravintolayrityksen tiloissa ilman lupaa tapahtuneesta anniskelusta rangaistusta toiselle luvan haltijalle alkoholipitoisen aineen välittämistä ja toiselle avunannosta tähän rikokseen.

Seinäjoen kärjäoikeus totesi tuomiossaan 15.2.2002, muun ohella, että korkein hallinto-oikeus oli kumonnut Tuotevalvontakeskuksen anniskeluluvan peruuttamista koskevan päätöksen. Näin ollen se Tuotevalvontakeskuksen päätös, johon koko rikossyyte perustui, oli poistettu. Olisi kohtuutonta tuomita rikosoikeudellisia seuraamuksia sellaisen viranomaisratkaisun perusteella, joka oli lainvoimaisesti todettu virheelliseksi ja jonka haittavaikutukset siten olisi pyrittävä poistamaan. Koska rangaistukseen tuomitsemiseen liittyi syitä, joiden vuoksi sitä oli pidettävä rikosoikeudellisesti arvioituna vähäisenä, syytettynä ollut toinen luvan haltija jätettiin rangaistukseen tuomitsematta. Toisen osalta kärjäoikeus totesi, että häntä vastaan nostettu avunantosyyte hylätään.

Ylitarkastaja oli siten osallistunut hallintovirkamiehenä anniskelulupaa koskevaan hallinto- ja hallintolainkäyttöprosessiin asian käsittelyn eri vaiheissa. Hän oli myös hallintovirkamiehenä tehnyt rikosilmoituksen luvattomasta anniskelusta ja

ollut asian esitutkinnassa kuultavana todistajana. Nämä prosessit ja niiden yhteydessä esitetty Tuotevalvontakeskuksen lausunnon väittämä olivat kantajien haastehakemuksen mukaisen kunnianloukkaussyytteen perusteena.

Käsitykseni mukaan ylitarkastajan osallistuminen hallintovirkamiehenä anniskelulupa-asian käsittelyyn edellä kuvatuin tavoin saattoi oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella aiheuttaa epäilyjä hänen kelpoisuudestaan toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä näihin prosesseihin perustuvassa kunnianloukkausoireidenkäynnissä.

Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan virkamies ei saa toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana, jos se on vastoin hänen virkavelvollisuuttaan. Ylitarkastajan virkatehtäviin on tapahtuma-aikana kuulunut muun muassa alkoholijuomien anniskelua koskevien lupa- ja valvonta-asioiden esittely ja valmistelu. Hän on esittämänsä käsityksen mukaan toiminut ylijohdajan ja lupapäällikön oikeudenkäyntiasiamiehenä yksityishenkilönä rikosasiassa, jolla tosiasiallisesti ei ollut tekemistä viraston virkatehtävien hoitamisen kanssa. Tämän yksityisen asiamiestehtävän johdosta hänen puolueettomuutensa tulevissa virkatehtävissään on nähdäkseni kuitenkin vaarantunut ainakin jutun kantajiin nähden. Hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan virkamies on esteellinen, jos hänen puolueettomuutensa muusta kuin pykälässä erikseen mainitusta syystä vaarantuu.

Valtion virkamieslain 18 §:n 2 momentin mukaan virkamies ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi virkatehtävissään. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muutenkaan haitata tehtävän asianmukaista hoitamista. Sivutoimella tarkoitetaan muun ohella virkaa sekä palkattua työtä tai tehtävää, josta virkamiehellä on oikeus kieltäytyä. Ylitarkastajan asiamiestehtävän luonteesta on esitetty erilaisia käsityksiä. Tehtävä on joka tapauksessa ollut siten sivutoimen luonteinen, että sen hyväksyttävyyttä virkamiesoikeudelliselta kannalta on perusteltua arvioida edellä mainittujen oikeusohjeiden nojalla.

Edellä esitetyillä perusteilla pidän ylitarkastajan toimintaa oikeudenkäyntiasiamiehenä hänen virkatehtäviinsä kuulumattomassa oikeudenkäynnissä varsin ongelmallisena virkamiesoikeudelliselta kannalta.

3.2.2

Viraston johdon toiminta asiassa

Ylijohdajan mukaan haastemies toimitti hänelle ja lupapäällikölle osoitetut 14.7.2004 päivätyt haasteet tiedoksi 21.7.2004 Tuotevalvontakeskuksen toimitiloissa. Alkoholiosaston osastopäällikön mukaan hän viraston työjärjestyksen mukaisesti antoi oikeudenkäyntiä koskevan valmistelutyön ylitarkastajalle, jolla oli asianajokokemusta. Asia kirjattiin sittemmin viraston diaariin.

Ylijohdajan mukaan hän ja lupapäällikkö olivat tässä asiassa yhdessä vastaamassa yksityisten asianomistajien rikosoikeudellisten tulkintojen johdosta. Ylijohdajan mukaan hänen johtamansa virasto ei ollut asiassa haastettuna eikä

muutoin asianosaisena. Käräjäoikeudessa ei ollut kysymys Tuotevalvontakeskukselle kuuluvan julkisen vallan käytöstä eikä sen toimivaltaan kuuluvasta lupamenettelystä. Virastolle tarkoituksenmukaisen julkisuuskuvan pitämiseksi erillään yksityisen rikosasian käsittelystä he päätyivät ylijohdajan mukaan prosessin edellyttämän työn luonteen sekä laadun yksilöidyttyä ylitarkastajan kanssa sovittuun menettelyyn. Sen mukaan ylitarkastaja hoiti esiintymisen oikeudenkäynnissä siihen liittyvine valmistelutoimenpiteineen oman toimensa ohella ylijohdajan ja lupapäällikön yksityisesti valtuuttamana asiamiehenä. Ylitarkastajan virka-ajan käytön suhteen toimittiin ylijohdajan mukaan hänen harkintansa mukaan viraston kannalta tarkoituksenmukaiseksi katsotulla tavalla.

Alkoholihallinto-osaston osastopäällikön selvityksen mukaan hän määräsi alkoholihallinto-osaston osastopäällikkönä viraston työjärjestyksen mukaisesti kantelussa tarkoitettua oikeudenkäyntiä koskevan valmistelun ylitarkastaja. Osastopäällikkönä hän katsoi ylitarkastajan voivan edustaa Tuotevalvontakeskuksen virkamiehiä viraston toimeksiannosta virkatyönään. Esiintyminen oikeudessa ja vastaamaan haastettujen avustaminen oli kuitenkin asiassa osallisena olleen viraston ylijohdajan ja ylitarkastajan keskenään sovittavissa. Tuotevalvontakeskuksen selvityksen mukaan viraston ylin johto oli virkamiehen työajan käytön suhteen toteuttanut asiassa sille kuuluvaa työnjohdollista direktio-oikeutta viraston kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla, koska virasto ei ollut muodollisesti asianosaisena prosessissa ja tehtävä toisaalta edellytti erityisasiantuntemusta asianajosta. Ylitarkastajan selvityksen mukaan hän hoiti oikeudenkäyntiasiamiehen tehtävää virkaansa kuulumattomana yksityishenkilönä kylläkin virka-aikana ja viraston välineillä. Hän toimi esimiehensä luvalla.

Valtion virkamieslain mukaan virkamiehen keskeisin yleinen velvollisuus on suorittaa virkatehtävät. Tuotevalvontakeskuksen työjärjestyksen mukaan ylijohdaja johtaa Tuotevalvontakeskusta ja vastaa siitä, että viraston tehtävät hoidetaan tehokkaasti, taloudellisesti ja tuloksellisesti. Tulosyksikön päälliköt avustavat ylijohdajaa viraston johtamisessa ja vastaavat tulostavasti johdettavakseen kuuluvan yksikön kehittämisestä ja tuloksellisuudesta. Alkoholiosaston työjärjestyksen mukaan osasto on viraston tulosityksikkö. Alkoholiosaston päällikkönä toimii osastopäällikkö ja hänen sijaisenaan lupapäällikkö sekä tämän sijaisena osastopäällikön määräämä ylitarkastaja. Alkoholiosaston esittelijöinä voivat toimia muun ohella ylitarkastajat.

Oikeuskirjallisuudessa on todettu, että työnjohto- ja työnvalvontamääräykset voivat koskea vain virkatehtävien suorittamista. Tämä merkitsee ensinnäkin sitä, että määräykset ovat toissijaisia virkamiehellä oleviin tehtäviin nähden. Määräykset eivät voi itsenäisesti perustaa virkamiehelle toimivaltaa tai tehtäviä, jotka eivät lainkaan kuulu hänelle. Virkamiehen tehtäviä ei myöskään voida määräyksin muuttaa, ainakaan siinä määrin, että kyseessä olisi asiallisesti viran muuttaminen tai siirtäminen. Virkamiesten toiminnan on oltava lainmukaista ja sen on perustuttava lakiin (Bruun – Mäenpää – Tuori: Virkamiesten oikeusasema, Helsinki 1995, s. 145–149).

Edelleen oikeuskirjallisuuden mukaan virkamiehen on yksittäistapauksessa

ratkaistava toimivaltaansa kuuluva asia. Tästä ilmenevä virkamiehen riippumattomuus on sovitettava yhteen virantoimitusvelvollisuuden kanssa. Perustuslain lainalaisuuden periaate puolestaan korostaa virkamiehen velvollisuutta noudattaa toiminnassa lakia. Perustuslain 107 §:n soveltamisrajoituksen mukaan tuomioistuimien tai muun viranomaisen ei saa soveltaa asetuksen tai muun lakia alemman asteisen säädöksen säännöstä, jos säännös on ristiriidassa perustuslain tai muun lain kanssa. Lainalaisuusperiaate rajoittaa hallinnollista tottelemisvelvollisuutta. Mikäli virkamies noudattaa lainvastaista määräystä, hän ei vapaudu vastuusta pelkästään viittaamalla esimieheltä tai ylemmältä viranomaiselta saamaansa määräykseen. Vakiintuneesti on katsottu, että hallinnollisen määräyksen pitää täyttää tietyt vähimmäisvaatimukset ollakseen oikeudellisesti sitova. Määräys ei saa olla muodollisesti ilmeisesti lainvastainen. Ensinnäkin ylemmällä viranomaisella tai virkamiehellä pitää olla toimivalta määräyksen antamiseen. Toiseksi määräyksen pitää kohdistua määräyksen saavan virkamiehen virkatehtäviin. Kolmanneksi määräys annetaan noudattamalla lainmukaista menettelyä (Koskinen – Kulla: Virkamiesoikeuden perusteet, Helsinki 2005, s. 144–145).

Tuotevalvontakeskuksen selvityksissä on korostettu sitä, että Tuotevalvontakeskus virastona ei ollut oikeudenkäynnissä osallisena. Niin ikään on todettu, että asiassa ei ollut kysymys virastolle kuuluvan julkisen vallan käytöstä eikä sen toimivaltaan kuuluvasta lupamenettelystä. Ylitarkastaja on toiminut ylijohdajan ja lupapäällikön yksityisesti valtuuttamana oikeudenkäyntiasiamiehenä. Näin ollen tämä tehtävä on palvellut ylijohdajan ja lupapäällikön henkilökohtaista, yksityistä etua. Kysymys ei ole ollut, eikä ole voinut olla, ylitarkastajan virkatehtävästä. Tästä huolimatta ylitarkastaja on määrätty suorittamaan oikeudenkäyntiasiamiehen tehtäviä virkatyönään. Määräyksen oli antanut osastopäällikkö, mutta ylijohdajan selvityksen perusteella menettely oli perustunut hänen harkintaansa. Tuotevalvontakeskuksen ylijohdajana myös hän on siten vastuussa menettelystä.

Käsitykseni mukaan ylijohdaja ja osastopäällikkö ylittivät toimivaltansa päättäessään ja määrätessään viraston ylitarkastajan suorittamaan hänen virkatehtäviinsä kuulumatonta ylijohdajan ja lupapäällikön yksityistä oikeudenkäyntiasiamiehen tehtävää virka-ajalla ja viraston välineitä käyttäen. Kysymys ei ollut viraston ylimmälle johdolle kuuluvasta työnjohdollisesti virkamiehen työajan käyttöön liittyvästä direktio-oikeudesta. Mielestäni myös ylitarkastajan olisi pitänyt ymmärtää, ettei hän voi hoitaa ylijohdajan ja lupapäällikön yksityistä, henkilökohtaista etua palvellutta oikeudenkäyntiasiamiehen tehtävää virka-ajalla ja viraston välineitä käyttäen.

Menettelyn moitittavuutta vähentää jossain määrin se, että ylitarkastajan virka-ajan ja Tuotevalvontakeskuksen muiden resurssien käytöstä aiheutuneet kulut oli korvattu virastolle. Saadun selvityksen mukaan Tuotevalvontakeskuksen 12.7.2006 päivätyn laskun perusteella ylitarkastajan virka-ajan käytöstä on suoritettu virastolle 690 euroa. Tämä ei kuitenkaan tee menettelyä hyväksyttäväksi.

3.2.3

Ylitarkastajan esiintyminen käräjäoikeudessa

Käräjäoikeuden tuomion mukaan ylitarkastaja ilmoitti oikeudenkäynnissä, että ylijohajaan ja lupapäällikön avustaminen ei ollut hänen virkatyötään. Käräjäoikeus totesi, että sen vuoksi ylitarkastajalla ja lupapäälliköllä oli oikeus saada korvaus ylitarkastajan laskuun perustuvista kuluista.

Ylitarkastajan selvityksen mukaan hän lausui oikeudenkäynnissä hoitaneensa tehtävän virkaansa kuulumattomana yksityishenkilönä kylläkin virka-aikana ja viraston välineillä. Kuitenkin ylitarkastajan esimiehen osastopäällikön selvityksen mukaan hän katsoi ylitarkastajan voivan edustaa viraston virkamiehiä viraston toimeksiannosta virkatyönään. Ylijohajaan mukaan ylitarkastaja hoiti esiintymisen oikeudenkäynnissä siihen liittyvine valmistelutoimenpiteineen oman toimensa ohessa ylijohajaan ja lupapäällikön yksityisesti valtuuttamana asiamiehenä.

Ylitarkastajan 19.4.2005 päivätyn oikeudenkäyntikululaskun mukaan hän laskutti 50 euroa tunnilta eri toimenpiteistä oikeudenkäyntiä varten. Laskun mukaan näitä tuntiveloituksia oli 33. Suullinen valmistelustunto ja pääkäsitteily veloitettiin erikseen. Ylitarkastajan laatima 17.8.2004 päivätty vastauskirjelmä käräjäoikeudelle oli laadittu Tuotevalvontakeskuksen tunnuksin ja leimoin varustetulle kirjepaperille, kirjelmään oli merkitty viraston diaarinumero, vastauksen laatijaksi oli kirjattu ylitarkastaja ja prosessiosoitteeksi Tuotevalvontakeskus PL 210, 00531 Helsinki. Viraston selvityksen mukaan ylitarkastaja peri käräjäoikeuden määräämät yhteensä 2 400 euron määräiset oikeudenkäyntikulut ulosottoteitse ja hän korvasi 14.7.2006 viraston laskun mukaisesti korvauksena virka-ajan käytöstä oikeudenkäyntiasianssa virastolle 23 työtunnin ja 30 euron tuntipalkan mukaan laskettuna 690 euroa.

Ylitarkastajan rooli on ollut edellä kerrotuin tavoin epäselvä. Kun hän mielsi hoitavansa tehtävää yksityishenkilönä, hänen ei voida katsoa antaneen käräjäoikeudelle väärää ilmoitusta siitä, että ylijohajaan ja lupapäällikön avustaminen ei ole ollut hänen virkatyötään. Toisaalta tässä yksityisessä asiamiestehtävässään ylitarkastaja ei valtion virkamieslain 14 ja 18 § huomioon ottaen kuitenkaan olisi saanut käyttää virkanimikettään eikä muita edellä selostettuja viraston ulkoisia tunnusmerkkejä. Viraston ulkoisten tunnusmerkkien ja virkamiesaseman käyttö yksityisessä toimeksiantotehtävässä on antanut virheellisen kuvan ylitarkastajan roolista asiassa.

4

YHTEENVETO JA TOIMENPITEET

Kohdassa 3.2.1 olen oikeudenkäymiskaaren, hallintolain ja valtion virkamieslain oikeusohjeiden nojalla arvioinut Tuotevalvontakeskuksen ylitarkastajan toimintaa yksityisenä oikeudenkäyntiasiamiehenä hänen virkatehtäviinsä kuulumattomassa oikeudenkäynnissä, jonka taustalla olivat anniskelulupaa koskeva hallinto- ja hallintolainkäyttöprosessi sekä rikosprosessi. Juuri näihin prosesseihin ylitarkastaja oli merkittävällä tavalla osallistunut hallintovirkamiehenä. Tämä saattoi aiheuttaa epäilyjä hänen kelpoisuudestaan oikeudenkäyntiasiamiehenä. Yksityisenä oikeudenkäyntiasiamiehenä toimiminen puolestaan on vaarantanut luottamusta hänen tasapuolisuuteensa virkatehtävän hoidossa ainakin jutun kantajiin nähden. Olen pitänyt ylitarkastajan asiamiestehtävän hyväksyttävyyttä

varsin ongelmallisena virkamiesoikeudelliselta kannalta.

Kohdassa 3.2.2 olen arvioinut Tuotevalvontakeskuksen ylijohtajan ja osastopäällikön menettelyä asiassa. He päättivät ja määräisivät, että ylitarkastaja toimi tässä virkatehtäviinsä kuulumattomassa oikeudenkäynnissä ylijohtajan ja lupapäällikön yksityisesti valtuuttamana oikeudenkäyntiasiamiehenä virka-ajalla ja viraston työvälineitä käyttäen. Tehtävä palveli ylijohtajan ja lupapäällikön yksityistä etua eikä kysymys ollut viraston ylimmälle johdolle kuuluvasta virkamiehen työajan käyttöön liittyvästä direktio-oikeudesta. Käsitykseni mukaan ylijohtaja ja osastopäällikkö ylittivät toimivaltansa. Mielestäni myös ylitarkastajan olisi pitänyt ymmärtää, ettei hän voi hoitaa ylijohtajan ja lupapäällikön yksityistä, henkilökohtaista etua palvelevaa oikeudenkäyntiasiamiehen tehtävää virka-ajalla ja viraston välineitä käyttäen.

Kohdassa 3.2.3 olen todennut, että ylitarkastaja ei olisi saanut käyttää yksityisessä oikeudenkäyntiasiamiehen tehtävässä virkanimikettään eikä muita viraston ulkoisia tunnusmerkkejä. Niiden käyttö antoi virheellisen kuvan ylitarkastajan roolista asiassa.

Saatan edellä todetut käsitykseni ylijohtajan, osastopäällikön ja ylitarkastajan virheellisestä menettelystä vastaisen varalle heidän tietoonsa. Lähetän jäljennöksen päätöksestäni myös asiassa lausunnon antaneelle sosiaali- ja terveysministeriölle tiedoksi.